

egyedül pedig Canino herceg rendelt meg (London, Lansdowne-gyűjtemény). Ezekon kívül a mester halálakor hagyatékában a Vénusznek még két replikája szerepelt, az egyiket még nem fejezte be teljesen, a másiktól Cicognara, mint szabad változatról emlékezik meg. Minden valószínűség szerint ez a példány az, melyet később Széchenyi István megszerzett. Ugyancsak Canova műve gyanánt szokták emlegetni Károly Ambrus főherceg hercegprimásnak az esztergomi bazilikában lévő síremlékét, melyet azonban hiteles adatok bizonyossága szerint nem maga a mester hanem egyik tanítványa, a mantuai Pisani készített 1826-ban, Rudnay Sándor primás megbízása alapján. A szarkofágtető fölnyitásának motivumát pyramisalakú háttérrel kapcsolatban már Pigalle is alkalmazta, de az ő strassburgi síremlékének túltömött szónoki páthosza Pisani alkotásán vonatott, ez az érzelmes józansággá higgadt. Ez a romantikus szentimentalizmusra való hajlandóság általános kísérő jelensége a klasszicizmus művészi törekvéseinek. Nyomat nemcsak Canova és Thorwaldsen szobrászatában, hanem a kor építészeti terveiben is fölismerjük. Ugyanaz a Schinkel, akit berlini alkotásain az antik oszloprendek szigorú formarendszere, kimért, józan, nemes egyszerűsége ihletett meg, vázlaiban nem egyszer romantikus tájképi környezetbe ágyazott gótikus templomterveket vetett papírra. S nem tekinthető véletlennek, hogy ugyanez a kor az, amikor a fegyelmezetlen, szabad természet varázsa a kertművészetet is hatalmába ejti.

Hekler Antal.

A Szépművészeti Múzeum új szerzeményei. Csak a múlt évben könyvelhette el a Szépművészeti Múzeum Boross Jenőnek New-Yorkból küldött fejedelmi ajándékát, mely oly értékeket foglal magában, mint Carreno Compostellai Szt. Jakabja és a Van Dyck köréből származó, hatalmas Férfiarckép, s máris a régi képtárnak újabb, jelentős gyarapodásáról adhatunk számot. A magyarságnak egyik nagylelkű barátja, Mr. A. L. Nicholson, anélkül, hogy hazánkat közvetlenül ismerné, csupán őszinte együttérzésének nemes tanújeleként, Londonból ajándékol küldött két kiváló műbecsű festményt:

az idősebb Francisco Herreranak Szt. Józsefet a kis Jézussal ábrázoló képét és Andrea Vaccaro Szt. Ceci-liáját.

Az előbbi révén ritka szerencsés kiállításra jutott múzeumunk méltó büszkesége, a spanyol osztály, mely idáig nagyon is érezhetően nélkülözte a sevillai iskola e nagyjelentőségű mesterének, a XVII. századi naturalizmus és clair-obscure-festészetnek Ruelas mellett úttörő művészetét. Herrera (1576—1656) korban évtizedekkel megelőzi Sevilla többi nagy szülöttét, Velasquez, Murillo és Valdes Lealt s így könnyen érthető felfogásának nagyvonalúsága, s a természet szemléletének elfogulatlansága alatt titkon húzódó itálianista hagyomány. Képünkön is, mely teljes mesterjelzést és 1643-as évszámot visel, tehát Herrera utolsó korszakából származik, fel-feltűnnek Velence szellemének, pazar pompájának messzehullott csillámai. A művész főtörekvése, ez szembeszökő, a színek egymáshoz hangolására, fény és árnyék ellentéteinek festői tompítására, a szín könnyed, illatos, hajlékony kezelésére irányul. A komoly vallásosság, az elképzelés nagyszabású volta és nem fitogtatott biztossága pedig oly tulajdonságok, melyek itt Herrerát már a spanyol klasszikusok magaslatán mutatják. A szemlélőt elsősorban nem formai eszközökkel akarja megnyerni, sőt, amint ez képünkön jól megfigyelhető, ha kolorisztikus ihlete úgy kívánja, nem egy helyen vétségre is kész a belső, szerkezeti valóság ellen. Amint Szt. József csaknem teljesen jobb profilban egy földemelkedésen helyet foglal, óaranyos, okkersárga köpenye vállairól lesiklik s lent gazdag gyűrődésekben, festői puhaságú redőkben torlódik össze. Bő alkalom nyílik a megadott színtéma kifejtésére s a művész ezt esodátlatraméltóan csakugyan meg is oldotta, de a redőzet hullámverése alatt egyidőre eltűnik az üllő alak formai világossága. A kis Jézus helyzete is, amint kitárt karokkal feltekintve, nevelőapja térdén ül, szintén nem sokkal meggyőzőbb s inkább lebegéshez hasonlít. Tehát nem a szerkezet, hanem a színezés teszi a kép vezérmotívumát. A környezetet tompított zöldjéből nagy világítóerővel teljesen kiesendülő színháromság: a már említett okkersárga, valamint Szt.

